

Enskild motion

Motion till riksdagen 2017/18:1058

av **Mathias Tegnér m.fl. (S)**

Om skydd för personer med skyddade personuppgifter

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av kriminalisering av offentliggörande av skyddade personuppgifter och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av åtgärder för att underlätta för personer med skyddade personuppgifter och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Allt fler svenskar lever med skyddade personuppgifter. Dagens Nyheter konstaterade i en artikel 2013 att antalet personer ökat kraftigt under de senaste 20 åren.

Anledningarna därtill är naturligtvis många, men bakgrunden är ofta, som en kan läsa på Skatteverkets hemsida: Att ”du är utsatt för ett allvarligt och konkret hot /.../ Exempel på sådana fall kan vara att du utsatts för våld, hot om våld, förföljelse eller andra trakasserier.”

Personer med skyddade personuppgifter handlar till stor del om kvinnor och deras barn som lever under hot från tidigare pojkvänner eller makar. Men det handlar också om vissa särskilt utsatta yrkesgrupper som poliser och journalister. Enligt en undersökning 2017 från Novus på uppdrag av Polisförbundet upplever sju av tio poliser att utsattheten för hot och våld har ökat de senaste två åren. Samma tendenser ser vi i förhållande till journalister. Enligt en undersökning från Journalistförbundet och Göteborgs universitet från 2016 hade 30 procent av alla journalister blivit hotade de senaste tolv månaderna, bland ledarskribenter och krönikörer var det 85 procent. Denna utveckling måste vändas, även om motionen i detta fall tar sikte på hur vi kan skydda dem som redan idag är utsatta för hot och våld.

Det finns tre olika nivåer av skydd, sekretessmarkering i folkbokföringen, kvarskrivning på en annan adress än där man bor och fingerade personuppgifter. Det

första innebär att en markering för särskild sekretessprövning (sekretessmarkering) förs in i folkbokföringssystemet, vilket innebär att varje myndighet noga måste pröva i varje enskilt fall om de lämnar ut dina uppgifter. Kvarskrivning innebär att en person blir just kvarskriven på den gamla orten vid flytt. Som adress i registret anges i sådana fall adressen till skattekontoret på den gamla orten. Den faktiska adressen förvaras manuellt på Skatteverket. Slutligen innebär fingerade personuppgifter, för personer som är utsatta ”för särskilt allvarlig brottslighet och hotas till liv, hälsa eller frihet”, att du får en ny identitet.

För många personer blir livet mer komplicerat på grund av skyddade personuppgifter, då det innebär många komplikationer i vardagslivet. Till att börja med kommer posten en vecka senare, vilket skapar en del utmaningar i vardagen. Denna lösning innebär också att du inte kan beställa paket och, om personen har barn, så kan de inte prenumerera på tidningar. Barnen kan naturligtvis inte finnas med på klasslistor, även om dessa regler är olika för privata och offentliga utförare, vilket måste anses som tveksamt. Liknande problem uppstår inom sjukvården. Att hyra bil och släp går inte, eftersom du måste uppge din adress för att få tillgång till denna tjänst. Kort sagt, personer med skyddad identitet tvingas hantera många praktiska frågor som gör livet lite mer komplicerat. En del av dessa komplikationer skulle kunna lösas ut, till gagn för personer med skyddad identitet.

Ändå ökar antalet personer med skyddade personuppgifter av det enkla skälet att alternativet är efter värre. Lika fullt är det av vikt att underlätta dessa personers liv, efter bästa förmåga. Till yttermera visso är det helt avgörande att skyddet fungerar, då dessa personer och deras familjer trots en hotbild ska kunna leva ett någorlunda normalt liv. Om skyddade personuppgifter offentliggörs kan det betyda en katastrof för den som drabbas. Från konkreta hot mot liv och hälsa till att en behöver flytta, med sin familj, till annan ort. För myndigheter är det inte tillåtet att offentliggöra skyddade personuppgifter men det finns märkligt nog inte något förbud för andra att göra det. Detta är naturligt nog synnerligen problematiskt. Hotade kvinnor löper ständig risk att få skyddade uppgifter publicerade på nätet. I en tid då hot och våld ökar bör samhället tveklöst stå på den utsattes sida. Att det inte råder ett förbud mot offentliggörande av personuppgifter rimmar illa med denna utgångspunkt.

På internet används idag dessutom just ”uthängningar” som påverkansmedel, det vill säga publicering av ofta känsliga personuppgifter, som ett politiskt verktyg för extremistgrupper. Att detta inte är förbjudet när det gäller skyddade personuppgifter gör att exempelvis hotade journalister eller hotade personer inom rättsväsendet i praktiken är rättslösa om de blir ”uthängda”. Detta är ett demokratiproblem, som måste angripas från flera håll. En reglering av offentliggörande skulle dock kunna vara en pusselbit.

Det är samhällets ansvar att den trygghet som finns tillgänglig i form av skyddade personuppgifter även fungerar i praktiken. Därför bör en kriminalisering av offentliggörande av skyddade personuppgifter övervägas.

Mathias Tegnér (S)

Carina Ohlsson (S)

Fredrik Lundh Sammeli (S)